

Sygn. akt II PK 122/08

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Roman Kuczyński (sprawozdawca)

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z powództwa M. Z.

przeciwko T. D. P. Sp. z o.o. z siedzibą w W.

o przywrócenie do pracy na poprzednie warunki,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 22 stycznia 2009 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 7 listopada 2007 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Pismem z dnia 20 grudnia 2005 r. pozwany pracodawca wypowiedział M. Z. warunki pracy i płacy z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia. Przyczyną wypowiedzenia dotychczasowych warunków była konieczność dostosowania możliwości zatrudnienia po długotrwałej nieobecności powoda w

pracy. Po upływie okresu wypowiedzenia, tj. z dniem 1 kwietnia 2006 r. zaproponowano powodowi nowe warunki umowy o pracę. Powód nie odmówił przyjęcia nowych warunków pracy i płacy, co prowadziłoby do rozwiązania umowy o pracę, jednakże złożył w ustawowym terminie odwołanie do sądu. Zdaniem powoda podlegał on szczególnej ochronie i w związku z tym pozwany pracodawca naruszył obowiązujące w tej kwestii przepisy (art. 32 ustawy o związkach zawodowych). Podniósł ponadto, że wskazywane przez pracodawcę przyczyny wypowiedzenia umowy były nierzeczywiste.

Wyrokiem z dnia 20 września 2006 r. Sąd Rejonowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. oddalił powództwo wniesione przez M. Z. przeciwko T. D. P. sp. z o.o. w W. o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach. Zdaniem Sądu Rejonowego wypowiedzenie powodowi warunków pracy i płacy wynikających z umowy o pracę zostało dokonane zgodnie z wszelkimi wymogami określonymi przez przepisy prawa pracy. Ponadto w ocenie Sądu Rejonowego, żadna z podnoszonych przez powoda okoliczności uzasadniających jego szczególną ochronę nie miała w chwili dokonywania przez pracodawcę wypowiedzenia miejsca. W szczególności nieuzasadnione było powoływanie się przez powoda na szczególną ochronę na podstawie art. 13 ustawy z dnia 24 czerwca 1983 r. o społecznej inspekcji pracy, albowiem powód M. Z. w latach 2003 - 2006 nie pełnił funkcji społecznego inspektora pracy, a tym samym brak było podstaw do objęcia go szczególną ochroną z tego tytułu. Bez znaczenia był przy tym fakt, że powód pełnił funkcję społecznego inspektora pracy w okresie wcześniejszym (1999-2003) oraz, że został wybrany na tę funkcję już w toku niniejszego postępowania. Nie można było uznać, iż pomimo braku dokonania formalnego wyboru powód faktycznie funkcję społecznego inspektora pracy pełnił. Nie znajdował również, w świetle całokształtu zebranego materiału dowodowego uzasadnienia zarzut strony powodowej wskazującej na naruszenie przez pozwanego pracodawcę przepisu art. 32 ustawy z dnia 23 maja 1991 roku o związkach zawodowych. Uchwała Zakładowej Komisji nr 17/2005 z dnia 2 sierpnia 2005 roku, tj. ostatnia uchwała organizacji związkowej przedstawiona pracodawcy przed datą wypowiedzenia powodowi warunków pracy, nie wskazywała powoda M. Z. jako osoby podlegającej szczególnej ochronie trwałości stosunku pracy. Tym

samym, zdaniem Sądu Rejonowego, powoływanie się powoda na szczególną ochronę na tej podstawie nie znajdowało swojego uzasadnienia, albowiem ochrona ta jest uzależniona od powiadomienia pracodawcy o osobach podlegających ochronie, imiennie wskazanych w uchwale zarządu zakładowej organizacji związkowej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2005 roku, III PK 77/04 OSNP 2005/21/966). Sąd Rejonowy uznał także, że wskazana przez pracodawcę przyczyna wypowiedzenia była rzeczywista, konkretna i wystarczająco precyzyjna. Zdaniem Sądu przyczyna była także uzasadniona, albowiem długotrwała choroba powoda i możliwość jej nawrotu spowodowała uzasadnioną konieczność obsadzenia stanowiska przy obsłudze pieca wodorowego pracownikiem zapewniającym niezawodność obsady tego stanowiska w sytuacji, gdy w zakładzie tylko dwie osoby były przeszkolone do jego obsługi.

Rozpoznając apelację powoda Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. wyrokiem z dnia 7 listopada 2007 r. ją oddalił. Sąd podzielił stanowisko przyjęte przez niższą instancję stwierdzając, iż wskazana w kwestionowanym wypowiedzeniu jego podstawa była sformułowana prawidłowo a postępowanie dowodowe wykazało, iż były to elementy zrozumiałe dla powoda, nie mogące wywołać u niego poczucia dezorientacji co do faktycznych powodów zmiany przez pracodawcę treści jego stosunku pracy. Co więcej, jak szeroko umotywował to Sąd Rejonowy, wskazana przyczyna okazała się nie tylko konkretna i zrozumiała dla powoda, ale również w pełni uzasadniona. Z kolei zarzut apelacji dotyczący art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. z 2001 r., Nr 79, poz. 854), który ściśle się wiązał z wyrażonym przez Sąd Rejonowy poglądem, zgodnie z którym „ochroną przewidzianą w tym przepisie objęty jest wyłącznie pracownik, który spełnia łącznie dwa warunki: 1) jest członkiem zarządu zakładowej organizacji związkowej lub członkiem danej zakładowej organizacji związkowej, upoważnionym do reprezentacji tej organizacji wobec pracodawcy albo organu lub osoby dokonującej za pracodawcę czynności w sprawach z zakresu prawa pracy, 2) został imiennie wskazany uchwałą zarządu zakładowej organizacji związkowej jako pracownik korzystający z ochrony przed wypowiedzeniem lub rozwiązaniem stosunku pracy w trybie i na zasadach określonych w art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy o związkach

zawodowych." – w ocenie Sądu Okręgowego nie był uzasadniony. Powołując się na stanowisko wyrażone w judykaturze Sądu Najwyższego, jak również na ustalenia Sądu pierwszej instancji stwierdził, iż powód nie wykazał w niniejszej sprawie - choć to na nim spoczywał w tym zakresie ciężar dowodu - iż spełniał pierwszą z wymienionych przesłanek.

Na powyższe rozstrzygnięcie powód wniósł skargę kasacyjną, w której wskazał naruszenia przepisów prawa materialnego - art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych poprzez stwierdzenie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, iż „...osobami wskazanymi w omawianym przepisie są jedynie osoby reprezentujące organizację związkową przed pracodawcą (w sprawach związkowych), nie zaś każda osoba, którą związek upoważni do dokonywania jakichkolwiek czynności z zakresu prawa pracy i to nie bezpośrednio przez pracodawcę a wobec służb BHP”, - co miało bezpośredni wpływ na ustalenie przez Sąd, że uchwała nr 13/2003r. działającej w pozwanym zakładzie pracy Komisji Zakładowej nr 20 NSZZ Solidarność, upoważniająca m.in. powoda do reprezentowania tej organizacji związkowej wobec służby BHP nie stanowi materialno-prawnej przesłanki uzasadniającej wymienienie powoda w uchwale nr 14/3003r. tejże organizacji związkowej jako osoby, której stosunek pracy podlega szczególnej ochronie w rozumieniu powołanego przepisu ustawy a w konsekwencji prowadziło do oddalenia roszczenia powoda. Z tych względów powód wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powód był członkiem funkcjonującej w pozwanym zakładzie pracy organizacji związkowej nr 20 NSZZ Solidarność. W okresie od 1999 r. do 2003 r. pełnił funkcję Zakładowego Społecznego Inspektora Pracy. Uchwałą Komisji Zakładowej NSZZ Solidarność nr 13/2003 r. z dnia 2 lipca 2003 r. został upoważniony do reprezentowania zakładowej organizacji związkowej wobec Służby BHP. W kolejnej uchwale nr 14/2003 r. również z dnia 2 lipca 2003 r. w sprawie imiennego wskazania pracowników, których stosunek pracy z mocy art. 32 ust.1 ustawy podlega szczególnej ochronie, powód został wymieniony jako osoba

ochronie takiej podlegająca. Z kolei w dniu 2 sierpnia 2005 r. Komisja Zakładowa NSZZ Solidarność podejmując uchwałę nr 17/2005 w sprawie imiennego wskazania pracowników, których stosunek pracy podlega szczególnej ochronie do końca kadencji 2002-2006, nazwiska powoda już nie zamieściła.

Powód dochodząc swoich racji jeszcze w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji podnosił, iż jego stosunek pracy podlegał szczególnej ochronie w rozumieniu art. 32 ustawy, zarówno w dacie wręczenia mu wypowiedzenia zmieniającego jak i w dacie upływu okresu wypowiedzenia. Prawo do szczególnej ochrony powód wywodził z treści uchwały nr 13/2003 r. oraz z uchwały nr 14/2003. Był przekonany, że ochrona ta przysługiwała mu nadal mimo, że jego nazwisko nie zostało wskazane na liście uchwały nr 17/2005. albowiem w takim przypadku miał do niego zastosowanie przepis art. 32 ust. 2 ustawy w takim zakresie, w jakim członek związku korzysta z ochrony po zakończeniu obowiązywania uchwały, z której uprawnienia te wynikają tj. – „dodatkowo przez czas odpowiadający połowie okresu określonego uchwałą, nie dłużej jednak niż rok po jego upływie”. Innymi słowy w myśl powołanych przepisów powód twierdził, że przysługiwała mu szczególna ochrona stosunku pracy co najmniej do dnia 2 sierpnia 2006 r., bowiem powyższe uchwały przestały obowiązywać z chwilą podjęcia w ich miejsce w dniu 2 sierpnia 2005 r. uchwały nr 17/2005 r.

Z powyższym stanowiskiem nie można się zgodzić. Art. 32 ustawy o związkach zawodowych określa czas trwania ochrony trwałości stosunku pracy. Zgodnie z dyrektywą sformułowaną w ust. 2 przysługuje ona co do zasady przez okres wskazany uchwałą zarządu, a po jego upływie dodatkowo przez czas odpowiadający połowie okresu wskazanego uchwałą, jednak nie dłużej niż rok. Tego rodzaju regulacja pozostawia zarządowi zakładowej organizacji znaczny zakres swobody w określaniu czasu ochrony, nie wprowadzając żadnych konkretnych terminów. Może mieć więc on charakter długoterminowy, ustawa nie wiąże go bowiem bezpośrednio ani z czasem trwania mandatu w zarządzie, ani z upoważnieniem do reprezentacji organizacji związkowej wobec pracodawcy. Jednakże w niniejszym stanie faktycznym nie można wywodzić, iż szczególna ochrona powoda obowiązywała po wygaśnięciu obowiązywania uchwały nr 14/2003 r. z dniem 2 sierpnia 2005 r. Ratio legis art. 32 ust. 2 odnosi się do całkiem

odmiennych stanów faktycznych, a w szczególności do sytuacji kiedy zarząd zakładowej organizacji na skutek bezczynności po upływie okresu ochrony określonego w uchwale, nie podejmuje nowej uchwały w tym zakresie. Wtedy właśnie dochodzi do wydłużenia ochrony na dalszy okres, nie dłuższy jednak niż rok. Z kolei powyższa regulacja nie może i nie ma zastosowania do sytuacji, gdy uprawniony do tego organ - zarząd zakładowej organizacji – podejmuje w formie uchwały decyzję o skróceniu okresu takiej ochrony bądź w ogóle nie obejmowaniu pracownika taką ochroną. Nie do przyjęcia jest takie stanowisko, zgodnie z którym statutowy organ związkowy na mocy art. 32 ust. 2 ustawy pozbawiony byłby prawa do swobodnej decyzji o momencie wygaśnięcia ochrony określonej w ust. 1 powołanego przepisu. Przeczy temu także pierwsze zdanie ust. 2, zgodnie z którym ochrona ta przysługuje pracownikowi „(...) przez okres określony uchwałą zarządu”. W niniejszej sprawie Komisja Zakładowa NSZZ Solidarność w sierpniu 2005 r. podjęła uchwałę nr 17/2005, która stanowiła nowelizację uchwały nr 13/2003 oraz nr 14/2003. Jak wynika z materiału dowodowego powodem takiego stanowiska komisji było zdarzenie w postaci podjęcia na XVII Krajowym Zjeździe Delegatów NSZZ Solidarność uchwały nr 7 o scedowaniu niektórych uprawnień innym osobom spoza składu zarządu. Powyższa uchwała określała procedurę udzielania upoważnień do reprezentowania zakładowej organizacji związkowej wobec pracodawcy innym osobom i zakres tych upoważnień. Weszła w życie z dniem rejestracji znowelizowanego statutu związku, statut został zarejestrowany w ostatnich dniach lipca 2004 r. Podejmując uchwałę nr 17/2005 Komisja właśnie ze względu na tę uchwałę nr 7 nie udzieliła upoważnienia powodowi. W ocenie komisji zakres spraw BHP nie wchodził w zakres czynności, do których można było udzielić upoważnienia. Z tych przyczyn wskazana wyżej organizacja związkowa nie uwzględniła w tej uchwale osób związanych ze służbą BHP uznając, iż brak jest podstaw do dołączenia ich jako osób szczególnie chronionych. Jak wyjaśnił to w postępowaniu dowodowym przed Sądem pierwszej instancji świadek J. G. - przewodniczący Komisji Zakładowej NSZZ Solidarność u pozwanego – „ (...) zmiany w przepisach związkowych zrozumieliśmy w ten sposób, że powód i inne osoby reprezentujące organizacje wobec służby BHP nie są osobami chronionymi z art. 32 ustawy o związkach. W naszym rozumieniu nie było podstaw prawnych

statutowych do uznania ich za takie osoby. (...) W naszym rozumieniu po zmianie statutu i przepisu wykonawczego do § 42 pkt 9 należałoby aby komisja zakładowa wystąpiła na piśmie do zarządu regionu M. NSZZ Solidarność o udzielenie upoważnienia osobie spoza składu zarządu zakładowej organizacji związkowej wraz z uzasadnieniem takiego wystąpienia." Powyższe motywy legły u podstaw wydanej uchwały nr 17/2005 r. nie obejmującej powoda ochroną z art. 32 ustawy związkowej. Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, że powód z chwilą wydania uchwały nr 17/2005 w dniu 2 sierpnia 2005 nie podlegał ochronie z art. 32 ustawy o związkach zawodowych, tym samym pismem z dnia 20 grudnia 2005 r. pracodawca mógł powodowi wypowiedzieć warunki pracy i płacy. Ochrona trwałości stosunku pracy przysługuje od chwili zawiadomienia pracodawcy w uchwale zarządu zakładowej organizacji związkowej zwolnionej osoby podlegającej ochronie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2005 r. III PK 77/04, OSNP 2005/21/966). Odnosząc się z kolei do przedstawionego zarzutu skargi w kwestii naruszenia art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych poprzez stwierdzenie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, iż „(...) osobami wskazanymi w omawianym przepisie są jedynie osoby reprezentujące organizację związkową przed pracodawcą (w sprawach związkowych), nie zaś każda osoba, którą związek upoważni do dokonywania jakichkolwiek czynności z zakresu prawa pracy i to nie bezpośrednio przed pracodawcą a wobec służb BHP" - Sąd Najwyższy czuje się zwolniony z konieczności dokonania oceny zasadności naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 32 powołanej ustawy we wskazanym zakresie z uwagi na okoliczność, że od momentu podjęcia uchwały nr 17/2005 r. przez uprawniony do tego organ związkowy powód przestał należeć do grupy osób podlegających szczególnej ochronie z art. 32 ustawy.

Z tych względów skarga kasacyjna podlegała oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

/tp/

